

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola:

Ústav estetiky

20. 6. 2010
Datum odevzdání posudku:

Lucie Dudová

Jméno:

Estetika

Obor:

Recenzent * / **Mgr. Filip Hotový, Ph.D.**

diplomové práce

Vedoucí */

Mgr. Jan Staněk, Ph.D.

.....
Konzultant: Mgr. Peter Chvojka

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hřích a intimita člověka v raném a vrcholném středověku

.....
(téma)

Bakalářská práce Lucie Dudové má záměr nejen objasnit pojetí hříchu a tělesnosti člověka ve středověké společnosti, ale také rozkrýt podstatu některých předsudků spojených se vnímáním fyzického aspektu existence, které převzala soudobá společnost jako součást křesťanského dědictví. Znamená to, že se autorka vrhá do jakési metodické synkreze, kdy kombinuje historickou reflexi, jež zkoumá možné proměny tělesnosti, a filozoficko - etickou kritiku současného paradigmatu fyzická. Tělo a tělesnost bezpochyby patří k oblíbeným objektům estetického myšlení a volba tématu je vděčná a atraktivní. Otázkou zůstává, zda práce nabízí takový zážitek, jaký název rafinovaně naznačuje.

Kompozice dává najevo, že autorka považuje Augustina Aurelia za centrální osobnost, která svým výkladem hříchu kanonizuje ráz tělesnosti v naší kultuře. To by bylo samo o sobě poněkud schematické tvrzení, ale autorka, byť letmo, zmiňuje platonské, novoplatonské a raně křesťanské vlivy, čímž opodstatňuje svou výchozí pozici. Postava Augustina, jeho osudy i stále velmi otevřené a inspirativní filozofické dílo je určitě ideální příležitostí, jak skrze jediný život ukázat vskutku epochální střet židovské, antické a křesťanské tradice, který dodnes konstituuje páteř naší civilizace. Jistě by sám Augustin byl sotva vyčerpatelným tématem bakalářské práce. Domnívám se, že u takového zpracování zvoleného tématu mělo zůstat.

Autorka v dalším kompozičním postupu má snahu mapovat obecné příčiny tělesných předsudků a z ještě širší perspektivy nechat nahlédnout do kauzálních souvislostí svých tvrzení, avšak předkládá spíše jakýsi rychlokurs antiky, judaismu a křesťanství. Jde patrně o nejslabší část práce, která ale infikuje i předchozí a následující pasáže. Tak už sv. Augustin je v podstatě nazírán převážně ze sekundární literatury, jeho hlavní teze jsou přebírány bez kritického komentování. Přitom třeba několikrát zmiňované pojetí Boha jako introspekce sebe sama vyzývá k hlubšímu zkoumání role tělesna. Jeho důraz na hlas či slovo srdce oproti čistému racionálnímu souzení je ideální cestou k minimálně syntaktickému zkoumání tělesných a duševních – potažmo duchovních odkazů křesťanství k tělu. Taktéž by stálo za úvahu, zda svým chápáním fyzického patří Augustin skutečně cele křesťanství, či zda není antická stopa jeho myšlení mnohem výraznější. Pak by bylo třeba vysvětlit, proč by měl

být právě Augustin považován za zakladatele falešné prudérnosti. Znovu to odkazuje k velmi zajímavému spojení jak střetnuvších se kultur, tak k jeho osobnímu obratu ke křesťanství.

Podobně v oddíle Antika najdeme mnoho velmi vágních nepřesností. Třeba jednoznačný odsudek těla vůbec není tak jasný. Konečně tradice olympijských her má ve svých původních motivech reflexi těla jako božské krásy v opozici k prostému hmotnému principu světa. Tato další filozoficko-estetická výzva nejen zůstává ladem, ale je přehlídna ve stylu mystifikace. Prohlášení Platóna za přímého hledače pralátky je mimo realitu. Spíše by měla být vysvětlena spojitost a směr filozofického zkoumání řeckých klasiků s tzv. přírodními filozofy. Judaismus pokračuje v nastaveném trendu. Hned jedno z úvodních tvrzení, že judaismus je po staletí, i přes přizpůsobování se novým situacím, stejný, nemůže obstát. Vzhledem k tématu je nejvýš atraktivní zaměřit se na zvláštní obrat, kdy Pentateuch absolutně odmítá typickou řeckou a následně křesťanskou dichotomii těla a ducha, avšak vlivem helénismu štěpí celostní a velmi živelný vjem psychofyzické jednoty. Jeho následkem dochází judaismus k pevnému přesvědčení o vzkříšení. Tvrzení autorky, že: „Judaistická tradice díky tomu nezná myšlenku vzkříšení.“ str. 11 je naprosto scestné. Stejně vidím vylíčení vztahu židovství a křesťanství v další kapitole: „Největší podíl na jeho (křesťanství – P. Ch.) vzniku stále drží judaismus, ze kterého převzala kromě etických pravidel, morálky i zvyků Starý zákon...“ (s. 14). Stejně tak by platil naprosto opačný výrok – křesťanství vzniklo odmítnutím etických a morálních zvyků Židovstva a spíše v židovském hávu a především v konfrontaci s židovstvím navázalo na řeckou filozofii. Konečně vtělení jako jádro zvolené problematiky, jeho kontroverzní reflexe už z pozic křesťanských myslitelů zůstává až na drobné záblesky ladem. Schematický výrok: „Důležitá je tedy péče o ducha, nikoli o tělo.“ (s. 15) by se dal zproblematizovat mnohými citacemi z Nového zákona kritizujícími obžerství, důraz na uzdravování, a především na symboliku těla a krve.

Kapitolou Učení církve aplikované na běžný chod života začíná praktická část práce, kdy je na příkladech konfrontována praxe s křesťanským učením. Námitku mohu vznést například v souzení o dětství, kdy vyznívá zájem o dítě jako o něco neplnohodnotného: „Dítě nebylo akceptováno jakožto plnohodnotný člen rodiny, dokud nedorostlo věku, kdy bylo schopné plnit, byť jednoduché, pracovní úkoly.“ (s. 22) V Novém zákoně je několik velmi citlivých postřehů vážících se k dítěti jako vývojové fázi člověka bezprostředně poznamenané Bohem. Uvěřit znamená probudit dítě v sobě, prolomit sterilní subjekt – objektovou racionalitu a zároveň v sobě uznání dítěte skrývá typický obrat k budoucnosti. Respekt k dětskému myšlení je originalitou židovského a křesťanského náboženství. Závěrečné kapitoly zpestřují reflexi těla a intimity názornými příklady.

Křesťanství je v práci nahlíženo typicky českým mýtem o křesťanství jako jakési deregulaci lidských možností. Přitom odmítneme-li tupost katechismů a dogmatických tendencí, které vskutku „Bohu – žel“ jsou s křesťanstvím spojeny, otevře se před námi živá filozofie zcela prostá čistě akademické distance a odkazující ke každodennímu užívání světa, filozofie, k níž vyzýval právě sv. Augustin.

Bakalářská práce Lucie Dudové z mého úhlu pohledu nevyčerpala nabízený potenciál. Nutno ale zdůraznit několik fakt. Prvně odvahu se do tématu vůbec pustit. Autorka nepřijímá návyky a předsudky v jejich prvoplánu a klade otázky po původu. Už toto samo o sobě je třeba vyzdvihnout jako velký počín. Taktéž práce s literaturou, citace, pravopis a styl svědčí když ne o důslednosti, pak jistě o kultivovanosti. Největší problém je zdá se časový rozvrh samotného psaní práce. Atraktivní myšlenka a inspirativní estetické téma zůstávají kvůli časové tísní na půli cesty. Přitom autorka prostudovala i poměrně obsáhlé množství literatury. V nynějším stavu práce jen splňuje základní podmínky a není možné hodnotit lépe než dobře. Autorka by mohla u obhajoby vysvětlit, proč je moderními křesťanskými exegety zdůrazňována role konkrétního Ježíšova života a návazně

lidského „života vezdejšího“ a naopak je upozadován význam jeho smrti. Nejde o tendenci, po níž sama autorka volá? Je schopna vyzorovat v odvratu ke každodennosti postmoderní rysy a předpoklady jiného vidění těla a tělesnosti? Souvisí s tímto obratem nějak zájem estetiky o tělesnost?

dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis vedoucího bakalářské práce

Českých Budějovicích 20. 6. 2010
V dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte